

2nd INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**“EUROINTEGRATION IN ART, SCIENCE AND EDUCATION:
EXPERIENCE, DEVELOPMENT PERSPECTIVES”**

II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**“ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ, НАУЦІ ТА ОСВІТІ: ДОСВІД,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ”**

Klaipėda University, 2025

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Compilers of the publication:

Упорядники видання:

Prof. dr. Rasa Braslauskienė,
Doc. dr. Reda Jacynė,
Doc. dr. Maryna Ponomarenko.

Conference Scientific Committee:

Науковий комітет конференції:

Prof. Dr. Rimantas Balsys (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Rasa Braslauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
PhD student Evelina Brazauskienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Honored Art Worker of Ukraine Dmytro Velychko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Matilda Karamatic Brčić (University of Zadar, Croatia).
Assoc. Prof. Dr. Reda Jacynė (Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Andrii Krasnozhon (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Prof. Dr. Ganna Muzychenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Aida Norvilienė (Klaipėda University, Lithuania).
Assoc. Prof. Dr. Maryna Ponomarenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine; Klaipėda University, Lithuania).
Prof. Dr. Honored Art Worker of Ukraine Olga Tarasenko (The State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky”, Ukraine, Odesa)
Assoc. Prof. Dr. Ioana Todor (“1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia, Romania).

Untranslated language of the authors.

Мову авторів збережено без змін та перекладу.

© Rasa Braslauskienė, Reda Jacynė, Maryna Ponomarenko (sudarytojos), 2025

© Klaipėdos universitetas, 2025

ISBN 978-609-481-244-6

Foreword

The Second International Conference *EUROINTEGRATION IN THE ARTS, SCIENCE AND EDUCATION: PERSPECTIVES, PERSPECTIVES OF IMPLEMENTATION* is an event that demonstrates the support of Ukrainian scientists by Lithuanian colleagues and is dedicated to the topical issues of fine arts, culture and pedagogy.

For the second year in a row, researchers with many years of experience, as well as undergraduate and graduate students, meet in the scientific space of the conference, which is in line with the principle of equality and aims to combine traditions and alternative approaches.

The conference proceedings reflect the main goal of the event - to bring together European and Ukrainian researchers, to highlight non-standard opinions and to establish ways of interaction in the field of interdisciplinary research. Our tasks are to find answers to the questions of how intergenerational knowledge and diverse perspectives can improve the sustainable development of education and science, how to integrate theoretical achievements into life, and how to combine science and art in the context of new demands and requirements of society.

The publication of the proceedings in an online format is a deliberate move by the conference organisers, in consistence with one of the priorities of the European Green Deal - the rational use of natural resources and the development of an ecological consciousness in the global scientific community.

Compilers

Передмова

Друга Міжнародна конференція «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ В МИСТЕЦТВІ, НАУЦІ ТА ОСВІТІ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ» – захід, що демонструє підтримку українських вчених литовськими колегами, присвячений актуальним проблемам образотворчого мистецтва, культури і педагогіки.

Другий рік поспіль в науковому просторі конференції зустрічаються дослідники з багаторічним досвідом та студенти і аспіранти, що відповідає принципу рівності та спрямовано на поєднання традицій і альтернативних підходів.

Матеріали конференції віддзеркалюють головну мету заходу – об'єднання європейських і українських дослідників, висвітлення нестандартних думок та налагодження шляхів взаємодії у царині міждисциплінарних досліджень. Наші завдання – це пошук відповідей на запитання, як знання різних поколінь та різноманітні точки зору можуть покращити сталий розвиток освіти і науки, як інтегрувати теоретичні здобутки в життя та поєднати науку і мистецтво в контексті нових запитів та вимог суспільства.

Публікація матеріалів в онлайн-форматі – усвідомлений крок організаторів конференції, який відповідає одному з пріоритетних напрямів у реалізації європейського «зеленого курсу» – раціональному використанню природних ресурсів та формуванню еко-свідомості у світовій спільноті вчених.

Упорядники

Коваленко Сергій. ДИПЛОМНА РОБОТА ЯК ЕТАП ТВОРЧОГО СТАНОВЛЕННЯ ХАРКІВСЬКОГО ХУДОЖНИКА КОСТЯНТИНА ЛИЗОГУБА: ХУДОЖНЬО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ / 73

Kovalenko Serhii. THE DIPLOMA AS A STAGE OF CREATIVE FORMATION OF THE KHARKIV ARTIST KOSTIANTYN LYZHUB: ARTISTIC AND STYLISTIC FEATURES / 76

Лабунець Єлизавета, Слітюк Олена. РОЛЬ ДОПОВНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ТА GIF-АНІМАЦІЙ В ДИЗАЙНІ, ЯК ЗАСОБУ КОМУНІКАЦІЇ / 77

Labunets Yelyzaveta, Slityuk Olena. THE ROLE OF AUGMENTED REALITY AND GIF ANIMATIONS IN DESIGN AS A MEANS OF COMMUNICATION / 79

Lisohor Alla. CULTURAL CODES AND IDENTITY IN FASHION / 80

Лоза Наталя. РІЗНИЦЯ ПОНЯТЬ *СТАНКОВА КАРТИНА* ТА *ТВІР-ПАННО*: ОСОБЛИВІСТЬ ІСНУВАННЯ В ІНТЕР'ЄРІ / 83

Loza Natalya. THE DIFFERENCE BETWEEN THE CONCEPTS OF *EASEL PAINTING* AND *PANEL PAINTING*: THE PECULIARITY OF EXISTENCE IN THE INTERIOR. / 86

Малік Олексій. АВАНГАРДНЕ ВІДЛУННЯ В ОДЕСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ КІНЦЯ ХХ ТА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТЬ / 87

Malik Oleksiy. AVANTGARDE ECHOES IN ODESSA ART OF THE LATE 20TH AND BEGINNING OF THE 21ST CENTURY / 90

Meng Kun, Yezhova Olga. DIGITAL ILLUSTRATION ART IN AGRICULTURAL PRODUCT PACKAGING: A STUDY ON THE REVITALIZATION DESIGN OF RURAL CULTURAL HERITAGE / 91

Mishenina Halyna, Ligita Šimanskienė. THE RELATIONSHIP BETWEEN MANAGERS' CREATIVITY AND ORGANIZATIONAL CULTURE AND THEIR IMPACT ON INNOVATION ACTIVITY AND READINESS FOR CHANGE / 94

Місюк Анатолій, Павлова Тетяна. ВІЗУАЛЬНІ НАРАТИВИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СТАНКОВОГО ЖИВОПИСУ / 98

Misiuk Anatolii, Pavlova Tetiana. VISUAL NARRATIVES OF CONTEMPORARY UKRAINIAN EASEL PAINTING / 101

Molotkienė Ernesta. POSSIBILITIES FOR APPLYING PLURALISTIC ETHICS IN CREATING AN ETHICAL DIGITAL ENVIRONMENT / 103

Mulenson Lina, Miroschnichenko Olena, Velychko Dmytro. VALERY HEGAMYAN: THE FORMATION OF ART EDUCATION IN THE FACULTY OF ART AND GRAPHICS / 107

Носенко Анна, Величко Дмитро. ОРНАМЕНТАЛЬНІ КОМПОЗИЦІЇ В СУЧАСНИХ МУРАЛАХ: ГАРМОНІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ ЗАСОБАМИ СТРУКТУРУВАННЯ / 110

Nosenko Anna, Velychko Dmytro. ORNAMENTAL COMPOSITIONS IN MODERN MURALS: HARMONIZATION OF SPACE BY MEANS OF STRUCTURING / 115

Овакімян Лаура, Кротова Тетяна. ЗАСОБИ ПРОЯВУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПУБЛІЧНОМУ ІМІДЖІ ОЛЕНИ ЗЕЛЕНСЬКОЇ / 116

Ovakimian Laura, Krotova Tetiana. MEANS OF MANIFESTATION OF NATIONAL IDENTITY IN THE PUBLIC IMAGE OF OLENA ZELENSKA / 119

Pavlova Tetiana. IN THE IRON EMBRACE OF THE EMPIRE: KHARKIV AVANT-GARDE IN THE 1930s / 120

Пахомова-Власова Наталя. СИНТЕЗ ЖАНРІВ МИСТЕЦТВА В РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ЗАВДАННЯ ПРИ СТВОРЕННІ ЗОБРАЖУВАНИХ ПРОСТОРІВ У РОЗПИСАХ ІНТЕР'ЄРІВ ТА ЇХНІЙ ЗВ'ЯЗОК ІЗ РЕАЛЬНОЮ АРХІТЕКТУРОЮ / 125

Pakhomova-Vlasova Nataliia. SYNTHESIS OF ART GENRES IN THE IMPLEMENTATION OF THE CREATIVE TASK OF CREATING DEPICTED SPACES IN INTERIOR PAINTINGS AND THEIR CONNECTION WITH REAL ARCHITECTURE / 127

Перець Олег. ПЕРЕТВОРЕННЯ МІСЦЬ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРСЬКОЇ ПРИСУТНОСТІ ЗАСОБАМИ НОВІТНЬОГО УКРАЇНСЬКОГО МОНУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА / 128

Perets Oleh. TRANSFORMATION OF PLACES OF RUSSIAN IMPERIAL PRESENCE BY MEANS OF MODERN UKRAINIAN MONUMENTAL ART / 131

Полякова Марина. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ДИЗАЙНІ КНИЖКОВИХ ОБКЛАДИНОК: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД / 132

ОРНАМЕНТАЛЬНІ КОМПОЗИЦІЇ В СУЧАСНИХ МУРАЛАХ: ГАРМОНІЗАЦІЯ ПРОСТОРУ ЗАСОБАМИ СТРУКТУРУВАННЯ

Носенко Анна

*Доцент, кандидат мистецтвознавства, Заслужений діяч мистецтв України, ДЗ
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Україна*

ORCID ID: 0000-0001-6876-5382

annetn2002@gmail.com

Величко Дмитро

*Доцент, Заслужений діяч мистецтв України,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», Україна*

ORCID ID: 0000-0003-4961-2481

velichko.do@pdpu.edu.ua

Анотація. В дослідженні розглянуто орнамент, включений у композиції сучасних муралів, та виявлено його значення для сприйняття міського середовища. Вивчено монументально-декоративні композиції початку ХХІ століття на будівлях в Україні та країнах Європи. В містах України створені розписи з образами жінок у традиційних вбраннях з орнаментальним оздобленням, що несе в собі архетипічне значення. Також розповсюдженими є композиції зі структурами стрічкових осьових орнаментів вишивок та розписів, що мають глибинну символіку Світової осі чи Дерева Життя. Подібні композиції сприяють гармонії і усталеності у сприйнятті оточуючого світу в просторі «інтер'єру» міста, мають велике значення у вихованні смаку та поваги до культурної спадщини народу.

Ключові слова: орнамент, мурал, монументально-декоративні розписи, структурування, гармонізація, простір міста.

Вступ. Стінопис як вид монументального мистецтва існує впродовж багатьох століть, то набуваючи більшого розповсюдження, то здаючи позиції першості іншим, більш камерним формам. У кінці ХХ – на початку ХХІ століття монументальні композиції із певним образним змістом – «мурали» знову стали популярними як засіб оновлення-перетворення «інтер'єру» міста чи як можливість висловити на широкий загальний соціально значущі змісти. Форма у таких масштабних зображеннях є особливо важливою, оскільки від неї залежить глибина сприйняття образу великою кількістю дуже різних людей. Муралі формують середовище міста і можуть «програмувати», налаштовувати соціум на певну «хвилю» реакції.

У сучасних муралах поряд з фігуративними композиціями з'являються зображення орнаменту, що є окремим видом декоративного мистецтва зі своїми ознаками і якостями, тож цікаво дослідити ці твори і виявити їх виразні можливості.

Метою даного дослідження є вивчення орнаментальних композицій в сучасних муралах України і Європи та виявлення значення орнаменту у формуванні сприйняття образу монументальної живописної композиції.

Теоретична частина

У радянські часи на теренах країни існувала практика оформлення великих громадських будівель мозаїчними, рельєфними чи розписними монументально-декоративними композиціями з образами трудівників і трудівниць, героїв війни, космонавтів чи інженерів. Існувало замовлення держави на виконання подібних робіт для членів Спілки

художників. У період становлення Української самостійної держави стиль соцреалізму, що панував у попередній період, перестав існувати, замовлення на монументальне оздоблення зникло. На певний час перестали виникати і нові монументальні арт-об'єкти. Прогрес у нових зображальних засобах не стоїть на місці, і з 2010-х років у Європейських містах і містах України з'являється велика кількість муралів, створених сучасними, стійкими до впливів навколишнього середовища і вигорання, фарбами не тільки традиційним способом нанесення пензлями і валиками, а й балончиками і автоматизованими розпилювачами фарби, чи взагалі – «роботами-муралістами». Мурали ввійшли в життя міст, перетворили пусті стіни висотних будівель у зображальні простори для вираження ідей сучасних митців.

Серед сюжетів, що частіше можна побачити в Україні і інших місцях – умовні композиції з образами людей, у різних ролях із різними атрибутами чи взагалі з персонажами фауни. Серед цього розмаїття цікаво відзначити виникнення останнім часом розписів з включенням орнаментальних частин чи взагалі тільки з орнаментами. Важливо наголосити, що орнаментальне зображення відрізняється від просто геометричного чи флористичного мотиву, тим, що має усталену, створену волею людини, структуровану композицію, основу чи на принципах симетрії (статики), чи на повторюваному ритмі рапорту у смузі, колі чи сітці. Це дає людині, яка дивиться на подібні зображення, відчуття упорядкованості світу, структурованого ритму його існування, надає асоціації з моделлю непорушного всесвіту, космічного порядку, образу раю. Не випадково, культура кожного народу має свою зображальну орнаментальну систему, зі своєю символікою, мотивами, колористичними поєднаннями. Народне мистецтво в усіх його проявах має орнамент не тільки і не стільки, як засіб оздоблення (прикрашання), але ширше – перетворення – «преображення» світу і наповнення цими ідеалізованими змісто-формами побуту людини. Тим самим звичайне повсякдення набуває сакралізованого ритуального сенсу.

Монументальне мистецтво по суті, щоб виконувати притаманну йому функцію, має нести значущий зміст і мати відповідну виразну форму. Не всі композиції великого формату можна з впевненістю віднести до монументального мистецтва. У випадку зі структурованими орнаментами – ці елементи можуть додавати зображенням архетипічного змістового підґрунтя.

Наведемо кілька прикладів. В Україні, де вже 11 років точиться війна, а з 2022 року йде повномасштабне вторгнення росії з метою знищення української культури, особливо гостро постало питання прояву самоідентифікації через звернення до спадщини літератури, образотворчого, декоративного мистецтва тощо. Серед муралів у містах країни з'являються образи українок у народних костюмах зі святково розшитими орнаментальними рукавичками: зокрема, мурал «Леся Українка» в Києві поблизу метро «Золоті ворота» на вул. Стрілецькій, 28, який створив у 2015 році австралійський стріт-арт художник Гвідо ван Хелтен в рамках проєкту «City Art», надихнувшись віршем Лесі Українки «Конвалія» (Бабинець, 2017); Київський мурал на 16-ти поверховому будинку «Дівчина у вишиванці» (2015), де зображено портрет дівчини, яка приміряє вишиванку, того ж автора – Гвідо ван Хелтена на бульварі Лесі Українки, 36А (Мурал «Леся Українка», 2016).

Ілюстрація 1. Гвідо ван Хелтен. Мурал «Леся Українка». 2015. Київ, вул. Стрілецька, 28

Ілюстрація 2. Гвідо ван Хелтен. Мурал «Дівчина у вишиванці». 2015. Київ, бульвар Лесі України, 36А

Образи українських жінок-берегинь зображені у Івано-Франківську і Чернівцях (Чернівці, Перший мурал, 2018). Архетип жінки-матері ніби стає на захист простору і людей у ньому. Художники поєднують минуле і сучасність.

Окремо хочемо показати мурали, які створили за межами України митці, як знак підтримки України, що бореться за незалежність. Це проєкти розписів у Литві (Поліковська, 2023) і Іспанії (Наумова, 2023).

Ілюстрація 3. Юрій та Марта Пітчуки. Мурал «Гуцулка за ноутбуком». 2018. Івано-Франківськ. вул. Тролейбусна, 4

Ілюстрація 4. Юрій та Марта Пітчуки. Дівчина у строї з Заставнівського району. Чернівці, вул. Університетська, 24

У 2023 році у Вільнюсі відкрили величезний мурал «Незламна», яку було створено за допомогою робота «мураліста» Альберта. На розписі зображена українська волонтерка із Запоріжжя Тетяна Дроботя з роботи фотографині Олени Титаренко. В Іспанії у Кордові 2023 року з'явився стінопис, присвячений війні в Україні. Жінка з дитям буквально огорнута традиційними орнаментами, як середовищем пам'яті предків, щоб не переривався рід. Автори – митці з Києва Ольга та Михайло Коробкови.

Великі орнаментальні композиції можна зустріти як в Україні (Київ, Харків) так і в інших країнах (Грузія, Португалія, Франція).

Ілюстрація 5. Мурал «Незламна». 2023. Литва, м. Вільнюс, вул. Юозапавічюса, 9

Ілюстрація 6. Ольга і Михайло Коробкови. 2023. Мурал «Мати з немовлям». Іспанія, Кордова

Орнаменти вишиванок і традиційних розписів створюють на будівлях структуровані вертикалі Осі світу, спрямованої до неба. Вони також можуть сприйматися як своєрідні Древа Життя.

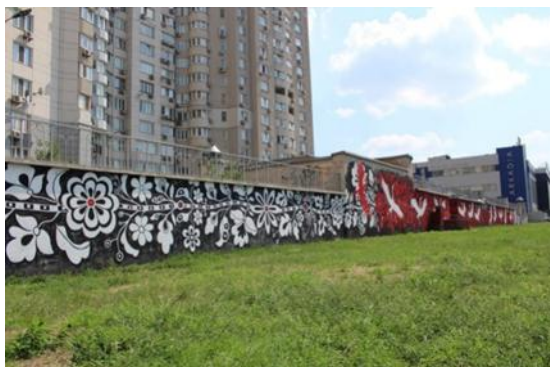
Ілюстрація 7. Олена Купіна. Мурал «Вишиванка». 2019. Харків, вул. Мира, 48

Ілюстрація 8. Група Kailas-V. Мурал «Петриківський розпис». 2017. Харків, вул. Тракторостроителей, 148

Ілюстрація 9. Тіна Чертова. Мурал «Georgian ornament». Грузія, Кутаїсі

Ілюстрація 10-11. Юлія Абрамова. «Летять журавлі». Київ. Осокорки, 2

У Києві у 2022 р. в районі Осокорки створено найдовший в Україні патріотичний мурал у стилістиці українських витинанок. В його основу лягли ілюстрації Юлії Абрамової до вистави «Летять журавлі». До його створення долучилися художники, волонтери та всі охочі містяни.

Ілюстрація 12. Діого Мачадо, він же Add Fuel. Мурал Лісабон, Португалія
Ілюстрація 13. Польські митці NeSpoon. Мурал у м. Юффіньяк, Франція

Висновки. Дослідження практики створення муралів, їх змістової і технічної основи, а також наведені приклади творів в Україні та Європі дозволили зробити наступні висновки. Протягом останнього десятиліття стали активно з'являтися мурали з національною тематикою, де включені орнаментальні частини чи цілісні композиції орнаментів традиційних народних вишивок, витинанок, розписів. Змістовна основа структурованих орнаментів та символіка включених в них мотивів збагачують зображення, надають сприйняттю творів відчуття усталеності навколишнього світу, гармонії ритмів, кольорів. Орнаменти у монументально-декоративних розписах програмно сприяють гармонізації простору міського середовища і роблять більш приємним і затишним перебування у ньому, відіграють значну роль у вихованні смаку і поваги до культурної спадщини.

Література

- Бабинець Н. (2017). Мурали міста Києва <http://ukrainka.org.ua/node/7797>
- Мурал «Леся Українка» (2016). *Місто Кия*. Воспроизведено с <https://mistokiya.com.ua/interesting-places/murals/mural-lesya-ukrayinka>
- Баранівська Т. (2022). Найдовший в Україні патріотичний мурал створили на Осокорках. Воспроизведено с <https://kyiv.comments.ua/ua/news/society/art-and-culture/11966-naydovshiy-v-ukraini-patriotichniy-mural-stvorili-na-osokorkah-foto.html>
- Наумова В. (2023). Іспанії відкрили мурал, присвячений Україні. Воспроизведено с <https://times.zt.ua/v-ispanii-vidkryly-mural-prysviachenyy-ukraini/>
- Поліковська Ю. (2023) У Вільнюсі відкрили мурал на підтримку України «Незламна». Воспроизведено с <https://ms.detector.media/trendi/post/33230/2023-10-17-u-vilnyusi-vidkryly-mural-na-pidtrymku-ukrainy-nezlamna/>
- Чернета О. (2019) Шевченко, вишиванка, птахи: В Харкові з'явився новий мурал. Воспроизведено с https://kh.vgorode.ua/news/dosuh_y_eda/410200-za-99-000-v-kharkove-poiavytsia-novyi-mural
- Чернівці, Перший мурал у місті (2018). Воспроизведено с <https://www.shukach.com/ru/node/67609>

Топ-5 муралов Kalias-V в Харькове (2017). Воспроизведено с <https://harkiv.novyny.live/ru/muraly-kharkova-kto-i-kak-ukrashaet-gorod-art-obektami-foto-21790.html>

ORNAMENTAL COMPOSITIONS IN MODERN MURALS: HARMONIZATION OF SPACE BY MEANS OF STRUCTURING

Nosenko Anna

Associate Professor, PhD in Fine Art., Honored Art Worker of Ukraine, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Ukraine
ORCID: 0000-0001-6876-5382

annetn2002@gmail.com

Velychko Dmytro

Associate Professor, Honored Art Worker of Ukraine, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky», Ukraine
ORCID: 0000-0003-4961-2481

velichko.do@pdpu.edu.ua

Annotation. The study examines the ornamentation included in the compositions of contemporary murals and reveals its significance for the perception of the urban environment. The monumental and decorative compositions of the early twenty-first century on buildings in Ukraine and European countries are studied. In the cities of Ukraine, murals with images of women in traditional outfits with ornamental decoration, which carries an archetypal meaning, were created. Compositions with the structures of ribbon axial ornaments of embroidery and paintings that have deep symbolism of the World Axis or the Tree of Life are also common. Such compositions contribute to harmony and stability in the perception of the world around us in the space of the city's "interior" and are of great importance in fostering taste and respect for the cultural heritage of the people.

Keywords: ornament, mural, monumental and decorative paintings, structuring, harmonization, urban space.